

Waarom vist(e) de jeugd?

Een onderzoek naar redenen van jeugdige sportvissers om te starten en te stoppen met vissen

Jorien Slot-Heijs
Resie Hoeijmakers
Jan-Willem van der Roest

Waarom vist(e) de jeugd?

Een onderzoek naar redenen van jeugdige sportvissers om te starten en te stoppen met vissen

in opdracht van Sportvisserij Nederland

Jorien Slot-Heijs
Resie Hoeijmakers
Jan-Willem van der Roest

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

Management samenvatting	7
1. Inleiding	9
2. Recent gestarte jeugdige sportvissers	11
2.1 Wie zijn de jeugdige sportvissers?	11
2.2 Waarom vissen kinderen en jongeren?	13
3. Gestopte jeugdige sportvissers	19
3.1 Wie is de gestopte jeugdige sportvisser?	19
3.2 Waarom stoppen kinderen en jongeren met sportvissen?	22
4. Conclusie	29
5. Methoden	31
Literatuur	35

Management samenvatting

De populariteit van het vissen onder kinderen en jongeren is de laatste jaren mogelijk dalende. Het aantal JeugdVISpashouders is gedaald en in de groep jonge vissers tussen 15 en 20 jaar is een dip in deelname en lidmaatschap van hengelsportverenigingen te zien. Deze dalende ledentallen roepen vragen op rondom de motieven van jonge sportvissers. Dit onderzoek laat zien wat de redenen zijn voor jeugdige vissers om te (starten met) vissen en wat voor recent gestopte vissers redenen zijn om te hebben gevist en daarmee te stoppen. Hiermee kan Sportvisserij Nederland haar strategie beter op deze doelgroep toespitsen.

- Recent gestarte JeugdVISpashouders en VISpashouders (14-20 jaar) zijn vooral via familie (61%) en/of vrienden (34%) met sportvissen in aanraking gekomen. JeugdVISpashouders vissen voornamelijk met een familielid (63%) en VISpashouders met een vriend (65%).
- De belangrijkste redenen voor recent gestarte (Jeugd)VISpashouders om te vissen zijn: voor de gezelligheid en sociale contacten (31%), de spanning van het vangen van een vis (25%) en om tot rust te komen (18%). De belangrijkste redenen voor gestopte jonge sportvissers om te vissen waren: de gezelligheid en sociale contacten (27%), omdat vrienden vissen (25%) en omdat familie vist (16%).
- Gestopte jonge sportvissers hadden dus over het algemeen minder intrinsieke motivatie voor het vissen. Zij waren minder dan recent gestarte jonge sportvissers geïnteresseerd in de rust en de spanning die het vangen van een vis met zich meebracht, maar visten meer om de vrienden en familie die visten. Inzetten op het verhogen van de intrinsieke motivatie bij jeugdige sportvissers is belangrijk voor behoud van jeugdige leden.
- Naarmate jonge sportvissers langer vissen, overwegen zij minder om met sportvissen te stoppen. Voor behoud van jonge sportvissers is het dus van belang om vooral in de eerste twee jaar van hun lidmaatschap op de jeugd te richten. Een traject waarbij ervaren sportvissers jongeren in hun beginjaren begeleiden, coachen en enthousiasmeren bij het sportvissen, is een goede manier om jongeren meer aan het sportvissen te binden.
- Het verdient aanbeveling om in te zetten op jeugdtrainers die kinderen en jongeren in (kleine) groepen voor het vissen kunnen enthousiasmeren. Vanuit de sportwereld is al langer bekend dat trainers een sleutelrol spelen in het creëren van een klimaat waarin technieken worden aangeleerd en waarin het sociale karakter van de sport naar voren komt.
- De belangrijkste reden voor VISpashouders om met vissen te stoppen is tijdgebrek (71%). Dit komt met name door school of studie. De belangrijkste reden voor JeugdVISpashouders om te stoppen is een andere sport of hobby in plaats van sportvissen (56%).
- Financiële redenen zijn voor 12,5 procent van alle gestopte vissers in deze rapportage aanleiding om de VISpas op te zeggen. Dit percentage verschilt nauwelijks per subgroep (13,6% voor JeugdVISpashouders, 10,6% voor overstappers van JeugdVISpas naar VISpas en 13,2% voor VISpashouders).
- Hoe langer de gestopte jonge visser heeft gevist, hoe groter de kans dat hij/zij in de toekomst weer begint. De belangrijkste voorwaarde die hierbij wordt genoemd is het hebben van genoeg tijd.
- Van de recent gestarte VISpashouders vindt ruim drie kwart (78%) de prijs van de VISpas goed; van de gestopte VISpashouders vindt twee derde de prijs goed (67%). De prijs blijkt voor VISpashouders ook geen reden om met vissen te zijn gestopt: slechts 6 procent van de gestopte vissers in de overgang van JeugdVISpas naar VISpas is gestopt omdat vissen te veel geld kost.

Dit geldt voor 11 procent van de gestopte VISpashouders. Het verlagen van de prijs van de (Jeugd)VISpas zal dus nauwelijks voor behoud van leden zorgen.

Hengelsportvereniging

- De hengelsportvereniging blijkt onzichtbaar voor jeugdige vissers: slechts een kwart van de jeugd gaat wel eens naar een activiteit (veelal viswedstrijden), een ruime meerderheid (58%) zegt in het afgelopen jaar niet door een hengelsportvereniging te zijn benaderd en 18 procent van de vissers zegt zelfs niet te weten of ze lid zijn van een hengelsportvereniging.
- De meerderheid van de jonge vissers zou het wel leuk vinden als de hengelsportvereniging activiteiten organiseert (59%), met name de JeugdVISpashouders vinden dit (63%).
- Hengelsportverenigingen hebben dus veel potentie om sportvissen voor de jeugd leuker te maken: er is vraag naar het aanleren van vistechnieken, wedstrijden en sociale activiteiten.

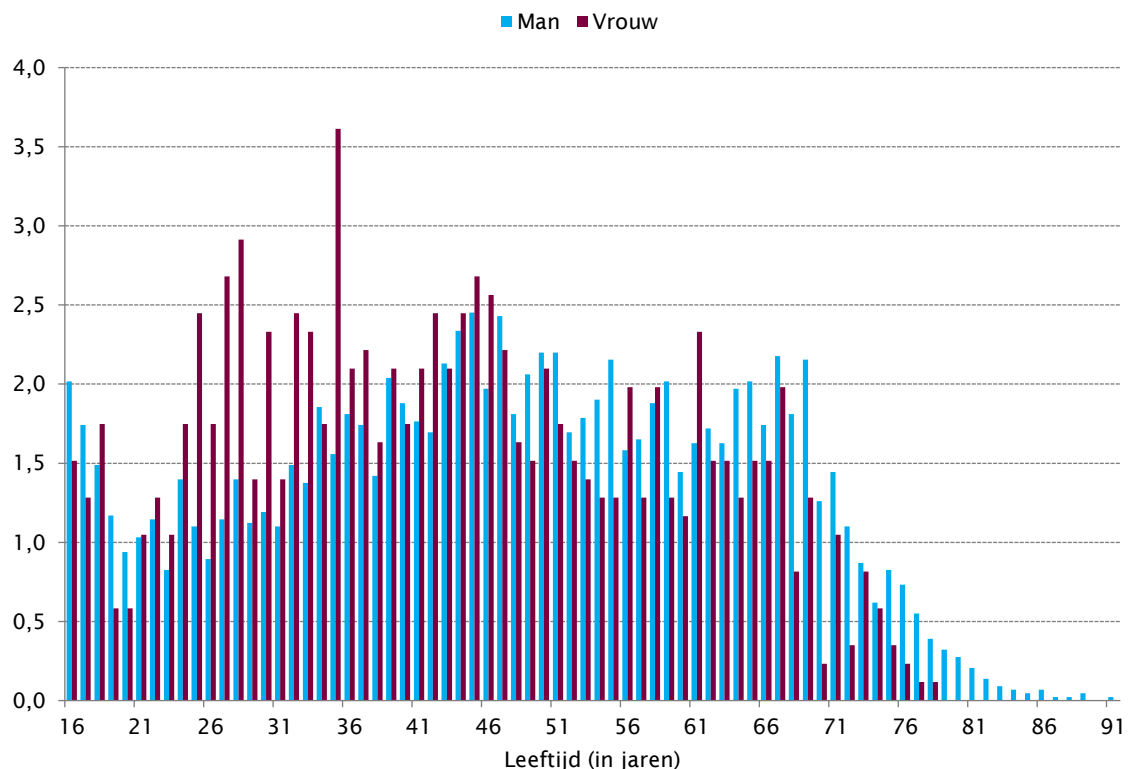
1. Inleiding

Sportvissen is voor anderhalf miljoen Nederlanders een belangrijke recreatieve activiteit. Uit eerder onderzoek van het Mulier Instituut in opdracht van Sportvisserij Nederland blijkt dat veel mensen plezier beleven aan het vissen. ‘Liefde voor de natuur’ en ‘tot rust komen’ zijn andere belangrijke motieven om te vissen.

Ook voor veel kinderen en jongeren kan vissen veel betekenen. In totaal zijn 32.268 kinderen en jongeren in Nederland via de JeugdVISpas aangesloten bij hengelsportverenigingen (in 2016). De laatste tijd is ook in de media veel aandacht voor het jeugdvissen. In ‘Bart leert vissen’ op Nickelodeon worden kinderen tussen de 6 en 12 jaar voor het sportvissen enthousiast gemaakt.

Ondanks de media-aandacht en het grote aantal leden, lijkt de populariteit van het vissen onder kinderen en jongeren de laatste jaren dalende. Het aantal JeugdVISpashouders is gedaald van 41.397 in 2011 tot 32.268 in 2016 (Sportvisserij Nederland, 2016). Daarnaast is in de groep jonge vissers (tussen 15 en 20 jaar) traditioneel een dip te zien in de deelname (figuur 1.1; Van der Hammen, 2016) en in het lidmaatschap van de hengelsportverenigingen. In deze leeftijdsklasse is het aantal VISpashouders lager dan in de leeftijdsgroepen daarvoor en daarna. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de prijs van de VISpas ten opzichte van de kosten van de JeugdVISpas een belemmering vormt voor deze groep vissers. Maar voor de achterblijvende deelname en het achterblijvende lidmaatschap onder 15-20-jarigen zijn ook andere mogelijke verklaringen te geven.

Figuur 1.1 Participatie sportvissen mannen en vrouwen in 2015 (in procenten)

Bron: Van der Hammen (2016), bewerking Mulier Instituut

Uit het onderzoek van het Mulier Instituut bleek dat onder jeugdige vissers (16-20 jaar) veel behoefte bestaat aan begeleiding door meer ervaren vissers en dat de jeugdige vissers rondom het vissen veel waarde hechten aan het onderhouden van sociale contacten (Van der Roest & Davids, 2017). Ook hebben zij relatief veel behoefte aan hengelsportactiviteiten die door de hengelsportvereniging worden georganiseerd en vinden zij vaker dan vissers in andere leeftijdsgroepen dat de vereniging een grotere rol kan spelen in bevordering van de sociale contacten. Tegelijkertijd is bekend dat de hengelsportverenigingen relatief weinig van bovenstaande taken succesvol weten uit te voeren. Zij richten zich voornamelijk op beheer van viswater en de visstand.

Bovenstaande constatering roept vragen op rondom de motieven van jeugdige sportvissers. Waarom beginnen zij met vissen en om welke redenen stromen zij uit? In de afgelopen jaren heeft het Mulier Instituut meerdere sportbonden met resultaatgericht onderzoek ondersteund in het onderbouwen van hun strategie. In samenwerking met Sportvisserij Nederland is de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar recent gestarte jeugdige sportvissers en jeugdige sportvissers die recentelijk hun (Jeugd)VISpas hebben opgezegd. Het doel van het onderzoek is meer inzicht te vergaren, zodat Sportvisserij Nederland haar strategie beter op deze doelgroep kan toespitsen. Hiertoe zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Waarom beginnen JeugdVISpashouders met vissen?
2. Waarom stoppen uitstromende JeugdVISpashouders met vissen?
3. Waarom stoppen kinderen met vissen in de overgang van JeugdVISpashouder naar VISpashouder?
4. Waarom beginnen VISpashouders in de leeftijd tot en met 20 jaar met vissen?
5. Waarom stoppen VISpashouders in de leeftijd tot en met 20 jaar met vissen?

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat de recent gestarte jeugdige sportvisser centraal. Hierin worden de kenmerken van jeugdige sportvissers in de leeftijd tot en met 13 jaar (JeugdVISpashouders) en van jeugdige sportvissers in de leeftijd 14 tot en met 20 jaar (VISpashouders) beschreven. Tevens wordt in kaart gebracht waarom zij met sportvissen zijn gestart en wat voor hen redenen zijn om te vissen. In hoofdstuk 3 worden de kenmerken weergegeven van gestopte jeugdige sportvissers in de leeftijd tot 14 jaar (JeugdVISpashouders), jeugdige sportvissers die gestopt zijn in de overgang naar de VISpas (14- en 15-jarigen) en gestopte VISpashouders (16 tot en met 20 jaar). In hoofdstuk 4 worden conclusies beschreven. Hierin worden de resultaten samengevat, conclusies getrokken en worden suggesties gegeven voor de strategieën van Sportvisserij Nederland. Het rapport wordt afgesloten met hoofdstuk 5, waarin de methodiek van het onderzoek wordt beschreven.

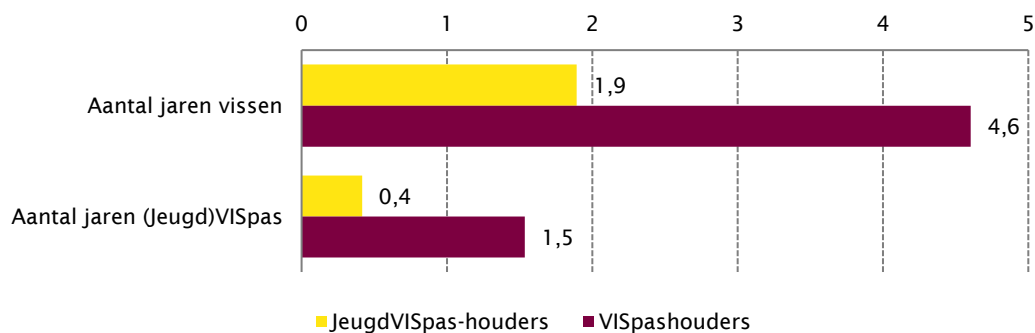
2. Recent gestarte jeugdige sportvissers

In dit hoofdstuk zijn de resultaten met betrekking tot achtergrondgegevens en motieven van recent gestarte sportvissers weergegeven. Het hoofdstuk bevat een beschrijving van de jeugdige sportvissers die een (Jeugd)VISpas hebben aangeschaft en wat hun motieven zijn om te vissen.

2.1 Wie zijn de jeugdige sportvissers?

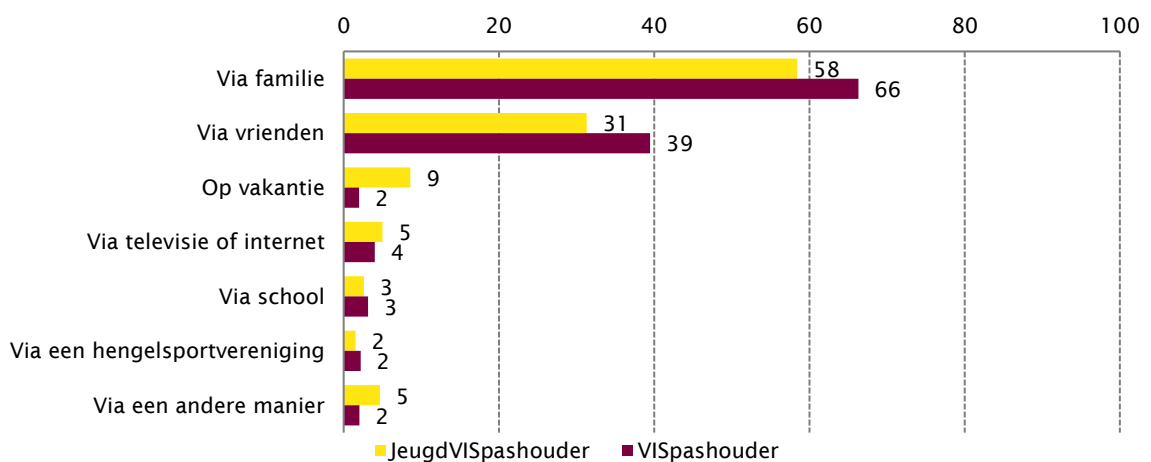
Sportvissen blijkt vooral populair te zijn onder jongens: van de ondervraagde sportvissers is 93 procent man (voor volledige demografische vergelijking tussen steekproef en populatie, zie hoofdstuk 5). De helft van de sportvissers (49%) schaft direct een (Jeugd)VISpas aan als ze starten met vissen. Gemiddeld vissen jonge sportvissers 1,5 jaar voordat ze een JeugdVISpas aanschaffen (figuur 2.1). Oudere sportvissers wachten hier langer mee (gemiddeld 3,1 jaar).

Figuur 2.1 Gemiddeld aantal jaren vissen en aantal jaren JeugdVISpas (n=316) of VISpas (n=191) van recent gestarte sportvissers

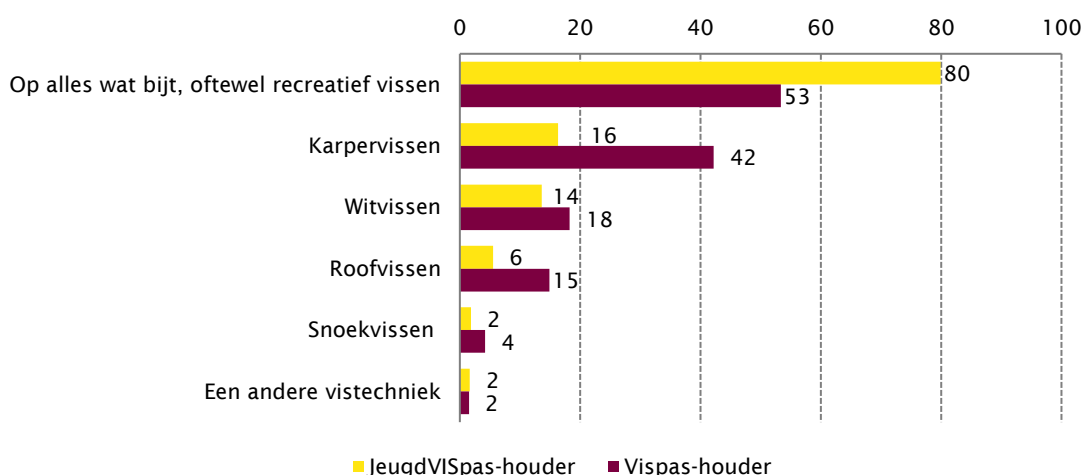
Verreweg de meeste vissers komen via familie (61%) en/of vrienden (34%, figuur 2.2) met vissen in aanraking. Dit blijkt voor zowel de JeugdVISpashouders als VISpashouders de meest voorkomende manier te zijn. Indien jeugdige sportvissers via familie in aanraking met sportvissen zijn gekomen, is dit meestal via de vader (69%) en/of opa (21%, niet in figuur). Van de overige manieren blijken JeugdVISpashouders (9%) vaker in aanraking te zijn gekomen met vissen op vakantie dan VISpashouders (2%).

Figuur 2.2 Wijzen waarop JeugdVISpashouders (n=316) en VISpashouders (n=191) in aanraking zijn gekomen met vissen (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

De meeste jeugdige sportvissers (70%) en met name de JeugdVISpashouders (80%) zijn recreatieve vissers en vissen op alles wat bijt (figuur 2.3). De helft van de VISpashouders is recreatief visser (53%). VISpashouders doen vaker aan karpervissen (42%) of roofvissen (15%) dan JeugdVISpashouders (respectievelijk 16% en 6%). Naarmate jeugdige sportvissers in jaren langer vissen, neemt het recreatieve vissen af (79-55%) en worden andere technieken meer gebruikt (niet in figuur): karpervissen (17-41%), witvissen (9-41%) en roofvissen (3-17%) nemen toe met het aantal jaren vissen.

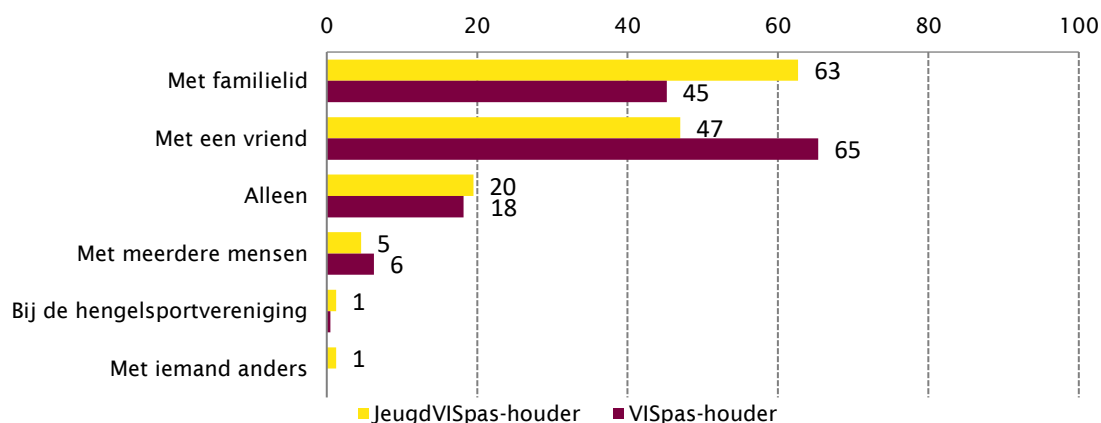
Figuur 2.3 Beoefende vistechnieken van JeugdVISpashouders (n=316) en VISpashouders (n=191, in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

Hoewel vissen een individuele sport is, blijkt vissen voor jonge vissers in grote mate een sociale activiteit te zijn. Slechts één op de vijf jeugdige sportvissers doet dit voornamelijk alleen (19%, figuur 2.4). JeugdVISpashouders vissen voornamelijk samen met familieleden (63%) en/of met een vriend (47%). VISpashouders vissen voornamelijk samen met een vriend (65%) en in mindere mate (ook) met een familielid (45%). Van iedereen waar jeugdige sportvissers mee vissen, geven JeugdVISpashouders aan het meest te vissen met een familielid (56%) en VISpashouders met een vriend (50%, niet in figuur).

Sportvissers blijven vaak te vissen met degene door wie ze met vissen in aanraking zijn gekomen (niet in figuur). Vissers die via familieleden met het vissen bekend zijn geraakt, vissen het vaakst samen met een familielid (84%). Sportvissers die via vrienden met vissen in aanraking zijn gekomen, vissen het vaakst samen met een vriend (59%) of met meerdere mensen (80%).

Figuur 2.4 Personen waar JeugdVISpashouders (n=316) en VISpashouders (n=191) mee vissen (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

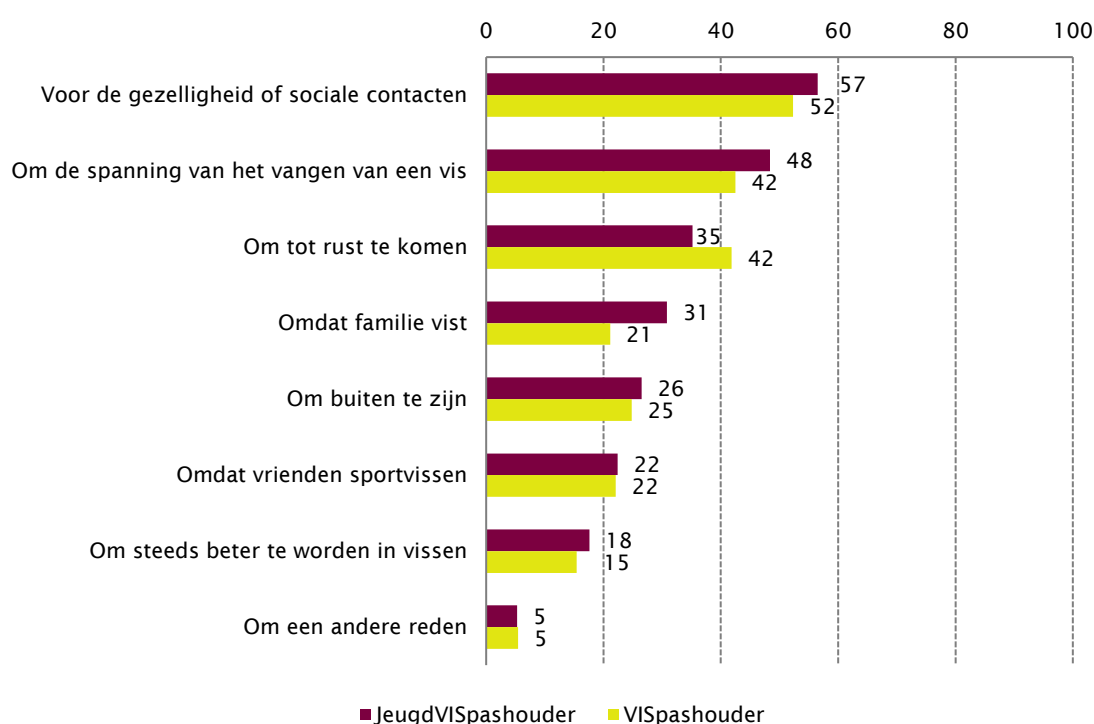

2.2 Waarom vissen kinderen en jongeren?

Redenen om te vissen

De meest genoemde redenen voor jeugdige sportvissers om te sportvissen zijn de gezelligheid en sociale contacten die vissen met zich meebrengt (55%), de spanning van het vangen van een vis (46%) en de rust die het vissen creëert (38%, figuur 2.5). JeugdVISpashouders en VISpashouders variëren niet sterk in redenen om te sportvissen, behalve dat JeugdVISpashouders vaker aangeven te vissen omdat de familie vist (31%) dan VISpashouders (21%).

Figuur 2.5 Redenen van JeugdVISpashouders (n=316) en VISpashouders (n=191) om aan sportvissen te doen (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

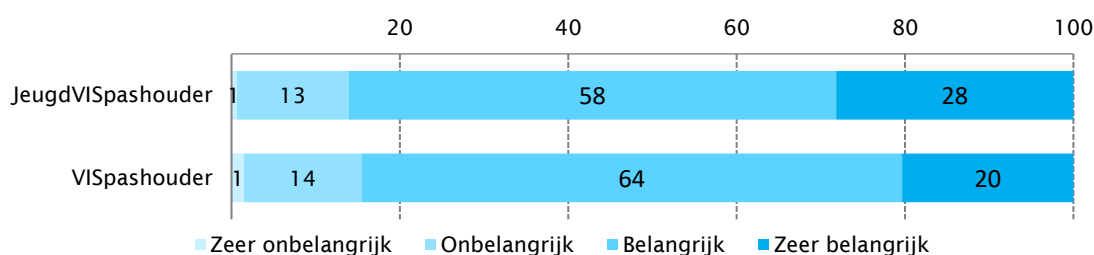

Op de vraag wat de belangrijkste reden is om te sportvissen, blijft ook voor beide groepen de gezelligheid of sociale contacten bovenaan staan (JeugdVISpashouders 29% en VISpashouders 33%), gevolgd door de spanning van het vangen van een vis (respectievelijk 28% en 21%). VISpashouders dragen vaker (23%) dan JeugdVISpashouders (15%) 'het tot rust komen' aan als belangrijkste reden om te vissen.

De motieven om te vissen verschillen tussen jeugdige sportvissers die alleen vissen of samen vissen. Voor jeugdige sportvissers die alleen vissen is tot rust komen de belangrijkste reden om te vissen (49%), in tegenstelling tot jeugdige sportvissers die met anderen vissen (15%, niet in figuur). Voor hen is de gezelligheid en de sociale contacten die vissen met zich meebrengt de belangrijkste reden (41%).

Voor 85 procent van de jeugdige sportvissers blijkt degene waarmee zij het meeste vissen (zeer) belangrijk te zijn voor het plezier in vissen (figuur 2.6). Voor 80 procent van de jeugdige sportvissers die alleen vist, is het feit dat ze alleen vissen (zeer) belangrijk voor hun plezier in vissen (niet in figuur).

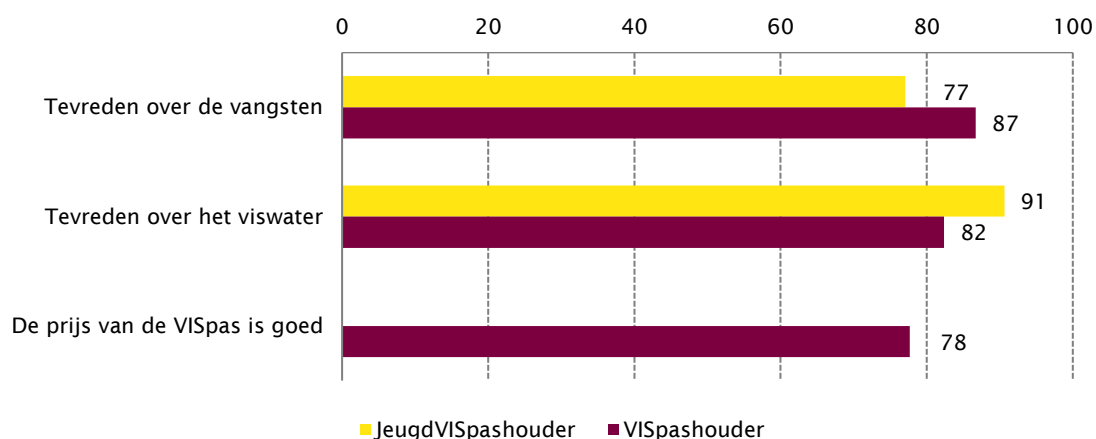
Figuur 2.6 Het belang van degene met wie het meest wordt gevist voor het plezier in het vissen (n=507, in procenten)

Tevredenheid over sportvissen

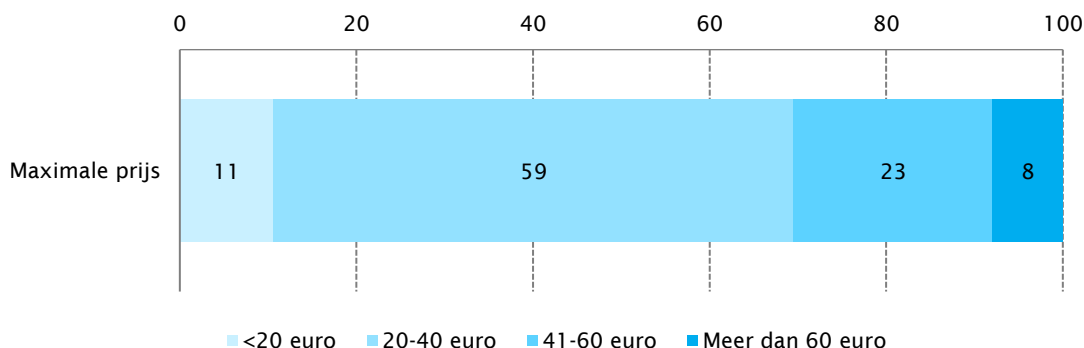
De meerderheid van de VISpashouders is tevreden over de vangsten (87%) en over het viswater in de buurt (82%, figuur 2.7). JeugdVISpashouders zijn minder tevreden over de vangsten (77%), maar zijn daarentegen meer tevreden over het viswater in de buurt (91%). De tevredenheid over de vangsten stijgt (74-87%) en de tevredenheid over het water daalt (89-82%) naarmate de jeugdige sportvisser langer vist. Dit kan komen doordat vissers met meer ervaring meer vangen, maar ook kritischer zijn over de omgeving.

Figuur 2.7 Jeugdige sportvissers die tevreden zijn over vangsten, viswater en prijs VISpas (n=507, in procenten)

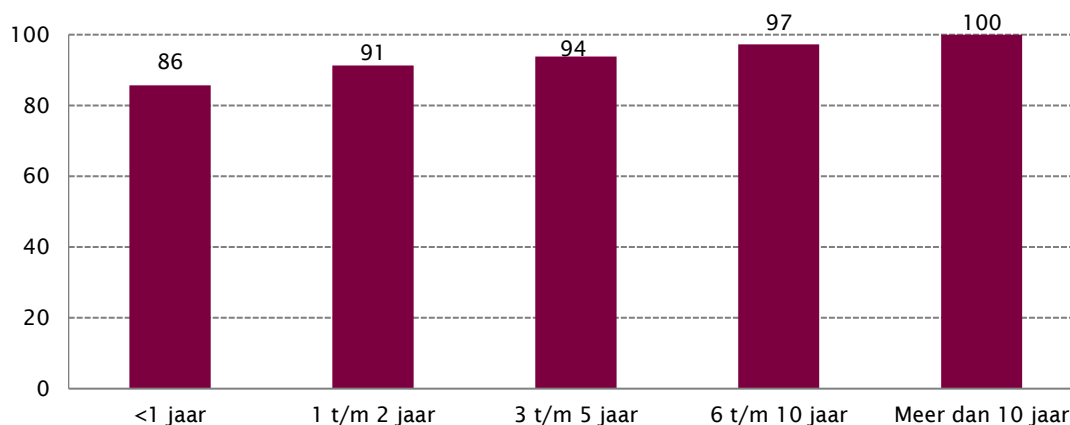
Aan VISpashouders is gevraagd naar de tevredenheid over de prijs van de VISpas. Ruim drie kwart vindt de prijs goed (78%) en één op de vijf VISpashouders vindt de prijs te hoog (21%). Gemiddeld kost een VISpas tussen de 25 en 45 euro (Sportvisserij Nederland, 2017). Dit komt redelijk overeen met wat VISpashouders maximaal voor een VISpas willen betalen: 59 procent van de sportvissers geeft aan 20-40 euro voor een VISpas te willen betalen, 23 procent tussen de 41-60 euro en 11 procent wil minder dan 20 euro betalen (figuur 2.8). 8 procent van de ondervraagden heeft meer dan 60 euro over voor een VISpas. Gemiddeld willen VISpashouders maximaal 39 euro voor een VISpas betalen.

Figuur 2.8 De maximale prijs die VISpashouders willen betalen voor een VISpas (n=191, in procenten)

De tevredenheid over het sportvissen blijkt ook uit het feit dat veruit de meeste jeugdige sportvissers aangeven komend jaar te willen blijven vissen (91%, niet in figuur). Dit is voor zowel JeugdVISpashouders (90%) als voor VISpashouders (92%) het geval. Slechts 1 procent van de jeugdige sportvissers blijft het komende jaar niet vissen, de overige 8 procent twijfelt nog. Meisjes twijfelen hier vaker (17%) over dan jongens (7%)¹. Hoe langer de jeugdige sportvissers vissen, hoe meer wordt gezegd dat ze het komende jaar blijven vissen: van jeugdige vissers die minder dan een jaar vissen, blijft 86 procent het komende jaar vissen, ten opzichte van alle jeugdige vissers (100%) die meer dan 10 jaar vissen (figuur 2.9).

Figuur 2.9 Percentage jeugdige sportvissers dat het komende jaar blijft vissen, uitgesplitst naar aantal jaren vissen (n=507, in procenten)

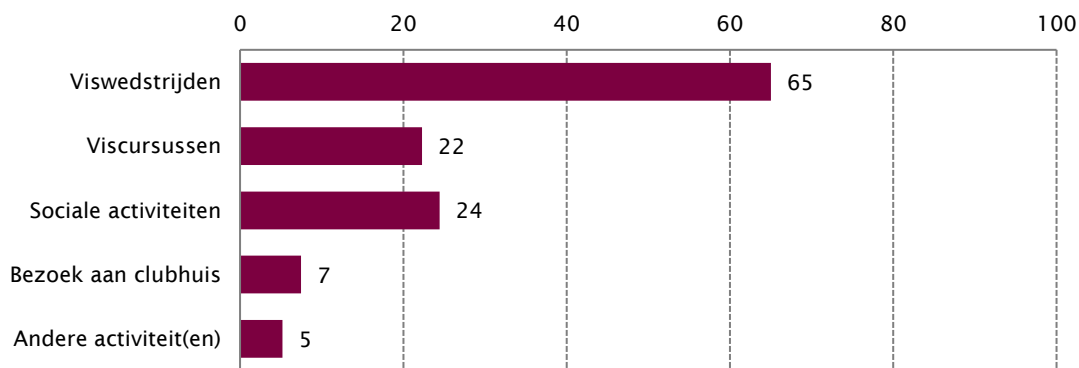
¹ Enige voorzichtigheid in deze vergelijking is geboden vanwege de grote verschillen in aantallen van ondervraagden (jongens: 473, meisjes: 34).

De hengelsportvereniging

Activiteiten die de hengelsportvereniging organiseert, worden weinig bezocht. Drie kwart van de jeugdige sportvissers geeft aan nooit naar activiteiten van de hengelsportvereniging te gaan (74%, niet in figuur). Een oorzaak hiervan kan liggen in de onzichtbaarheid van de hengelsportvereniging: 58 procent van de jeugdige sportvissers geeft aan in het afgelopen jaar niet door de hengelsportvereniging te zijn benaderd om aan activiteiten mee te doen, 18 procent zegt zelfs niet eens te weten lid te zijn van een hengelsportvereniging.

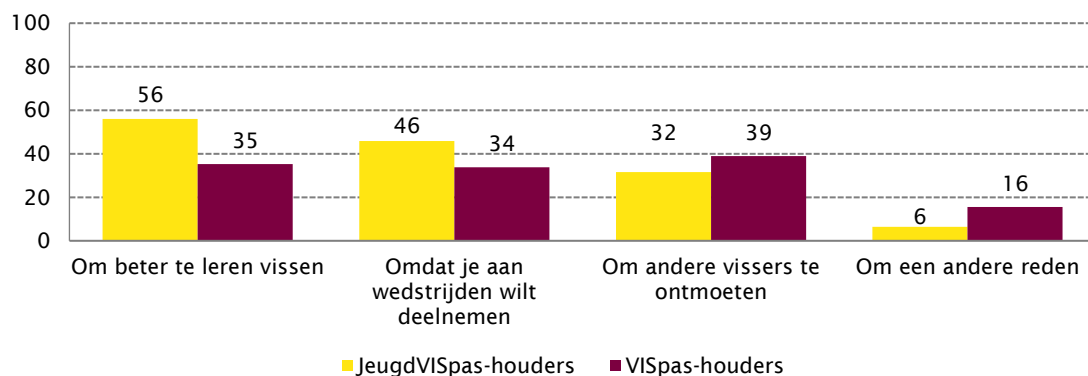
Eén op de vijf jeugdige sportvissers die weet dat hij/zij lid is van een hengelsportvereniging, bezoekt wel eens een activiteit (20%, figuur 2.10). Viswedstrijden worden het meest bezocht (13%), gevolgd door viscursussen (5%) en sociale activiteiten (5%). Hierin verschillen JeugdVISpashouders en VISpashouders nauwelijks van elkaar.

Figuur 2.10 Bezochte activiteiten van de hengelsportvereniging (n=110, in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

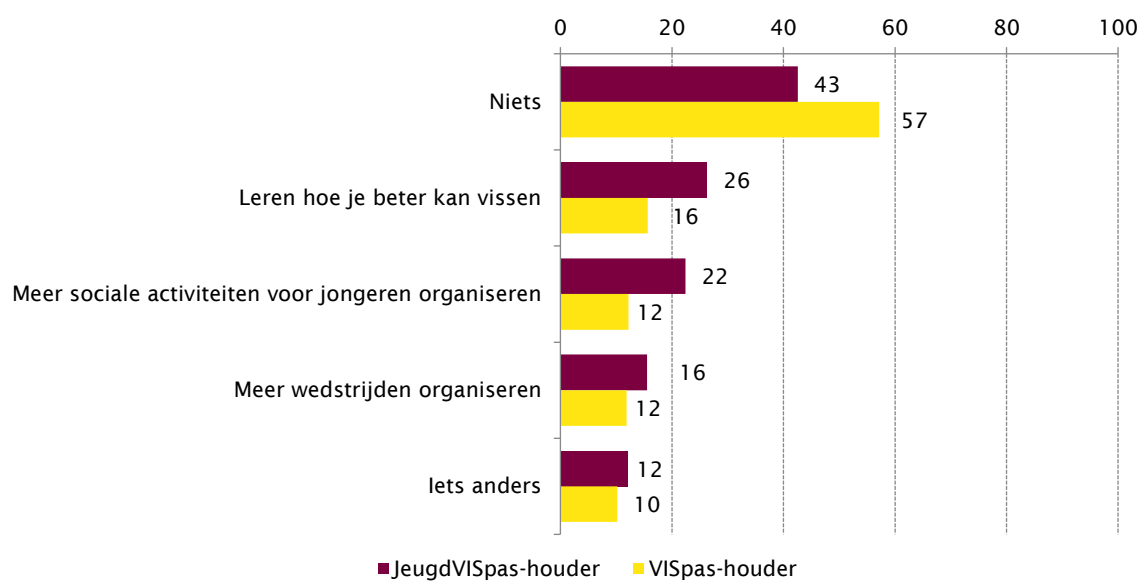
Wat betreft het betrekken van jeugdige sportvissers bij activiteiten ligt voor de hengelsportvereniging een kans, want 59 procent van de sportvissers zegt het leuk te vinden als de hengelsportvereniging activiteiten organiseert, waarbij JeugdVISpashouders enthousiaster reageren (63%) dan VISpashouders (53%). JeugdVISpashouders willen graag activiteiten om beter te leren vissen (56%), om aan wedstrijden mee te doen (46%) en om andere vissers te ontmoeten (32%). VISpashouders willen graag activiteiten om andere vissers te ontmoeten (39%), om beter te leren vissen (35%) en om aan wedstrijden mee te doen (34%).

Figuur 2.11 Redenen waarom JeugdVISpashouders (n=151) en VISpashouders (n=76) het leuk vinden als een hengelsportvereniging activiteiten organiseert (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

Voor de helft van de jeugdige sportvissers kan een hengelsportvereniging ervoor zorgen dat het sportvissen nóg leuker wordt (52%). Dit geldt meer voor JeugdVISpashouders (57%) dan voor VISpashouders (43%, figuur 2.12). Deze jeugdige sportvissers geven aan dat een hengelsportvereniging vissen voor jongeren leuker kan maken door te leren hoe je beter kunt vissen (22%), door meer sociale activiteiten te organiseren (19%) en door meer wedstrijden te organiseren (14%).

Figuur 2.12 Acties die een hengelsportvereniging volgens JeugdVISpashouders (n=316) en VISpashouders (n=191) kan ondernemen om het sportvissen nóg leuker te maken (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

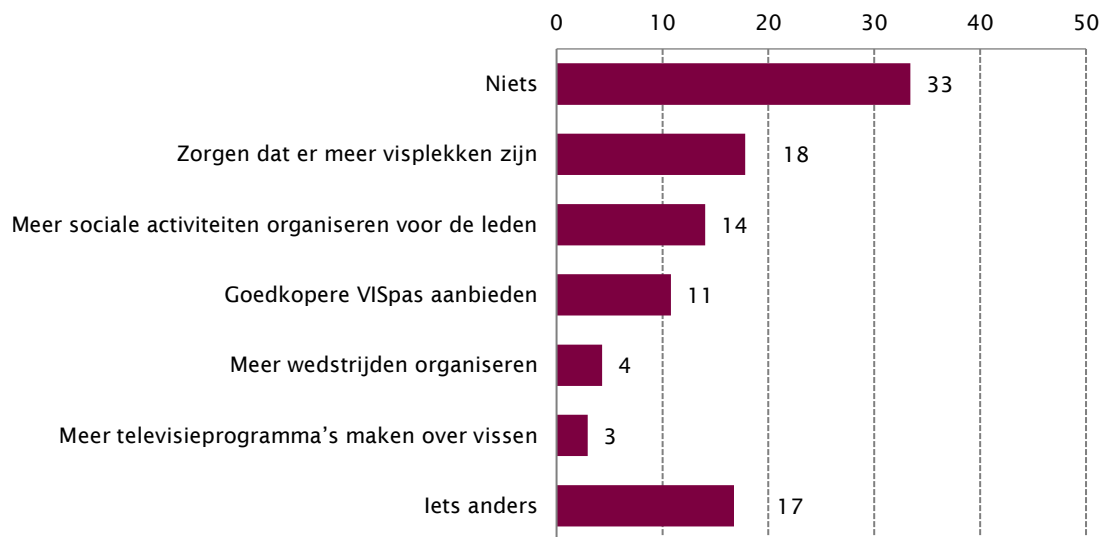

Als de jeugd de baas zou zijn...

Tenslotte is de jeugdige sportvisser gevraagd wat zij als eerste zouden veranderen om het vissen voor jongeren leuker te maken, wanneer zij de baas zouden zijn van Sportvisserij Nederland (figuur 2.13). Een derde van de jeugdige sportvissers zou niets veranderen (33%). De overige jeugdige sportvissers noemen het meest: zorgen dat er meer visplekken zijn (18%) en het organiseren van meer sociale activiteiten voor de leden (14%). Andere opties die zijn genoemd is het verbeteren en mooier maken van de visplekken en meer informatie verlenen over het vissen.

Tussen JeugdVISpashouders en VISpashouders zijn nauwelijks verschillen in veranderingen om sportvissen voor jongeren leuker te maken, behalve dat meer VISpashouders de VISpas goedkoper zouden maken (18%) dan JeugdVISpashouders (6%).

Figuur 2.13 De eerste verandering om het vissen voor jongeren leuker te maken, indien jeugdige sportvissers de baas zouden zijn (n=507, in procenten)

3. Gestopte jeugdige sportvissers

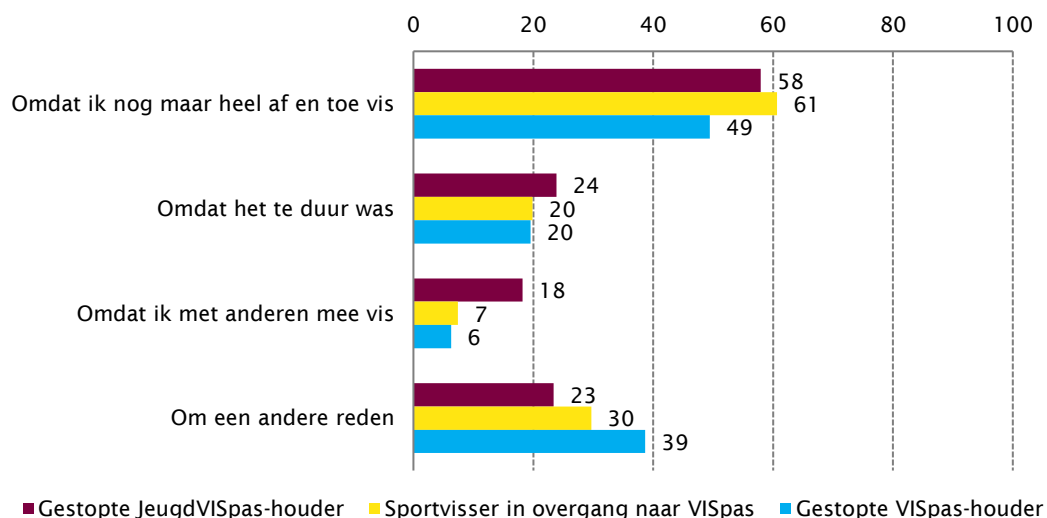
In dit hoofdstuk zijn de resultaten voor jongeren met betrekking tot achtergrondgegevens en motieven om te stoppen met sportvissen weergegeven. Het hoofdstuk begint met een beschrijving van de jonge sportvissers die recentelijk hun (Jeugd)VISpas hebben opgezegd, maar nog wel af en toe vissen. Het vervolg van het hoofdstuk is gericht op gestopte jonge sportvissers die nooit meer vissen. Aan hen is gevraagd wat hun redenen zijn geweest om met sportvissen te stoppen. Ook wordt beschreven wat voor het sportvissen in de plaats is gekomen.

3.1 Wie is de gestopte jeugdige sportvisser?

Geen (Jeugd)VISpas, maar nog wel vissen

Het opzeggen van de (Jeugd)VISpas betekent niet automatisch dat sportvissers definitief met vissen stoppen: een derde van de sportvissers die het lidmaatschap heeft opgezegd vist nog wel eens (33%). Zij hebben de (Jeugd)VISpas toch opgezegd, omdat ze nog maar heel af en toe vissen (55%), omdat het te duur was (21%), of omdat ze met anderen mee vissen (9%, figuur 3.1). Een derde had een andere reden voor het opzeggen (33%). De gestopte jeugdige sportvissers die in de overgang zaten van JeugdVISpas naar VISpas en wel nog vissen, zijn vaker gestopt vanwege het nauwelijks vissen (61%). Gestopte JeugdVISpashouders geven vaker aan dat ze met anderen mee vissen (18%) dan de gestopte VISpashouders (6%) en gestopte jeugdige sportvissers in de overgang naar een VISpas (7%).

Figuur 3.1 Reden voor opzeggen van lidmaatschap voor jeugdige sportvissers (n=166) die nog wel eens vissen (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

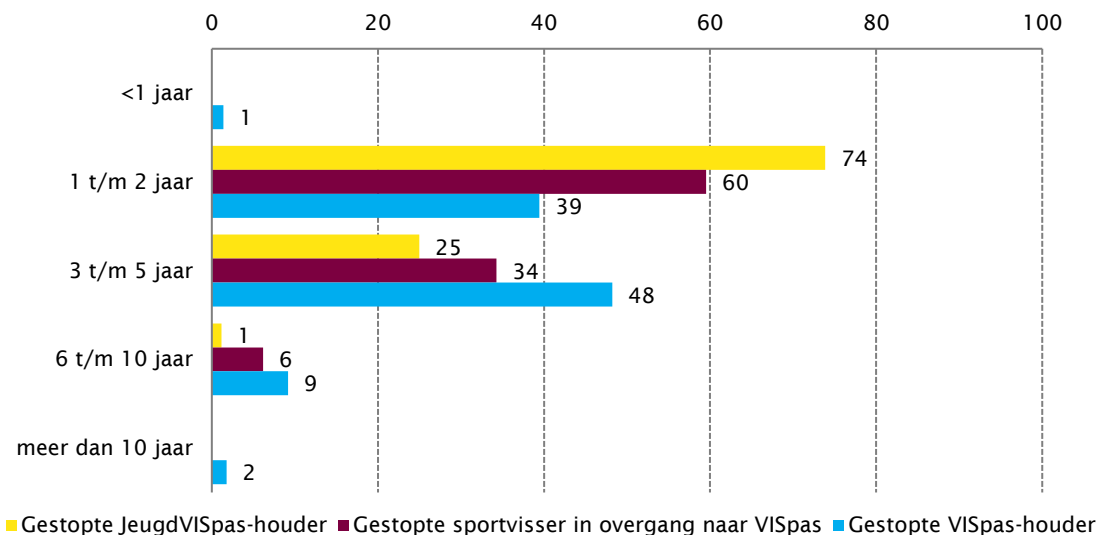
Definitief gestopte jeugdige sportvissers

Van de definitief gestopte sportvissers is 95 procent man. De meeste gestopte sportvissers zijn recreatieve vissers (79%) en vissen op alles wat bijt. Karpervissen (15%), witvissen (11%) en roofvissen (7%) zijn daarna de meest voorkomende technieken.

Een groot verschil is te zien tussen gestopte JeugdVISpashouders en gestopte VISpashouders wat betreft het aantal jaren dat ze een (Jeugd)VISpas hebben gehad (figuur 3.2). Drie kwart van de gestopte

JeugdVISpashouders is gestopt nadat ze 1 tot 2 jaar een JeugdVISpas hebben gehad (74%). De meeste VISpashouders stoppen na 3 tot 5 jaar (48%).

Figuur 3.2 Aantal jaren (Jeugd)VISpas gehad door gestopte JeugdVISpashouders (n=78), VISpashouders in overgang (n=102) en VISpashouders (n=149, in procenten)

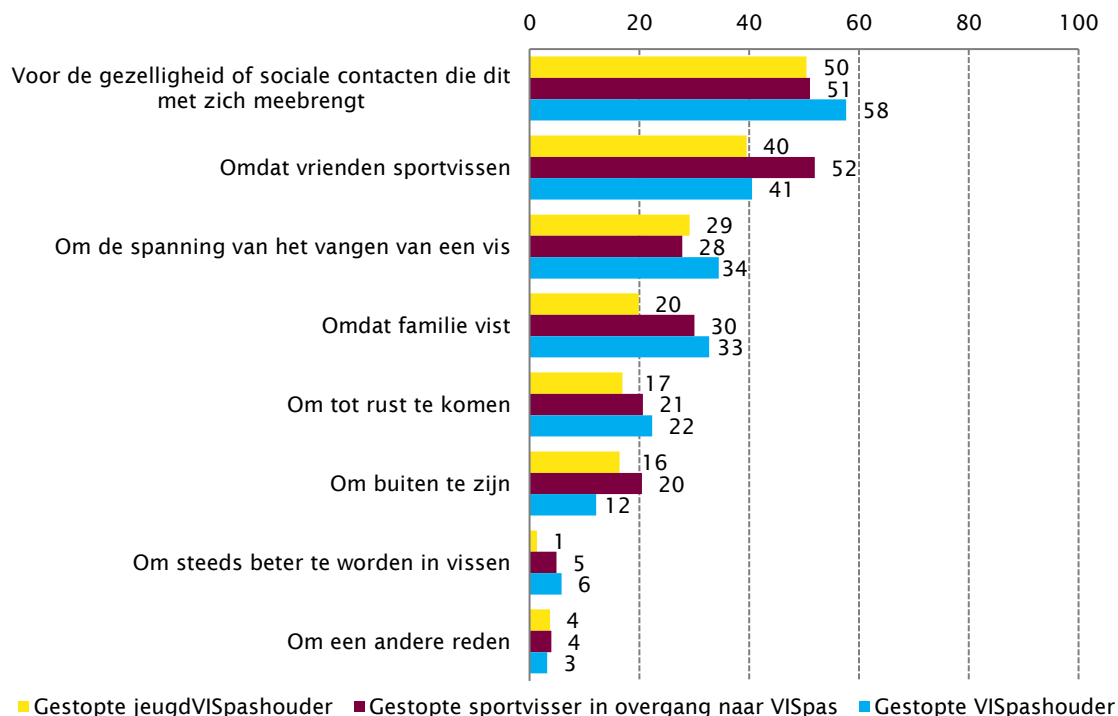

Van de gestopte jeugdige sportvissers heeft 37 procent in het laatste jaar van hun lidmaatschap helemaal niet gevestigd. Ruim een derde geeft aan nog een aantal keren te hebben gevestigd (36%) en 16 procent van de gestopte jeugdige sportvissers heeft één keer per maand of vaker in het laatste jaar van het lidmaatschap gevestigd.

Redenen om te hebben gevestigd

De meest genoemde reden om te hebben gesportviseerd is de gezelligheid en de sociale contacten die dit met zich meebracht (54%, figuur 3.3). Hierna volgt het vissen omdat vrienden dit ook doen (44%), met name voor de sportvissers in de overgang naar de VISpas (52%). Opvallend is dat deze reden bij de recent gestarte (Jeugd)VISpashouders (zie hoofdstuk 2) aanzienlijk minder vaak wordt genoemd (22%, zie figuur 3.5). De spanning van het vangen van een vis wordt vaker genoemd door gestopte VISpashouders (34%) dan gestopte JeugdVISpashouders (29%) of gestopte sportvissers in de overgang naar een VISpas (28%). Bij de recent gestarte sportvissers wordt deze reden juist aanzienlijk vaker genoemd, met name bij de JeugdVISpashouders (48%).

Figuur 3.3 Redenen van gestopte JeugdVISpashouders (n=79), sportvissers in overgang naar VISpas (n=106) en VISpashouders (n=153) om aan sportvissen te hebben gedaan (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

Zowel recent gestarte jeugdige sportvissers als gestopte jeugdige sportvissers is gevraagd wat de belangrijkste reden was/is voor het sportvissen (figuur 3.4). Hierin komen enkele verschillen duidelijk naar voren. Voor beide groepen staat de gezelligheid en sociale contacten die sportvissen met zich meebrengt bovenaan. Vissen met vrienden en familie was voor de gestopte jeugdige sportvissers vaker de belangrijkste reden (respectievelijk 25% en 16%) dan voor recent gestarte jeugdige sportvissers (respectievelijk 7% en 6%). Recent gestarte jeugdige sportvissers vinden de spanning van het vangen van een vis (25%) en het tot rust komen (28%) vaker de belangrijkste reden om te sportvissen dan gestopte jeugdige sportvissers (respectievelijk 15% en 10%).

Figuur 3.4 De belangrijkste reden om te sportvissen bij recent gestarte jeugdige sportvissers (n=507) en gestopte jeugdige sportvissers (n=334, in procenten)

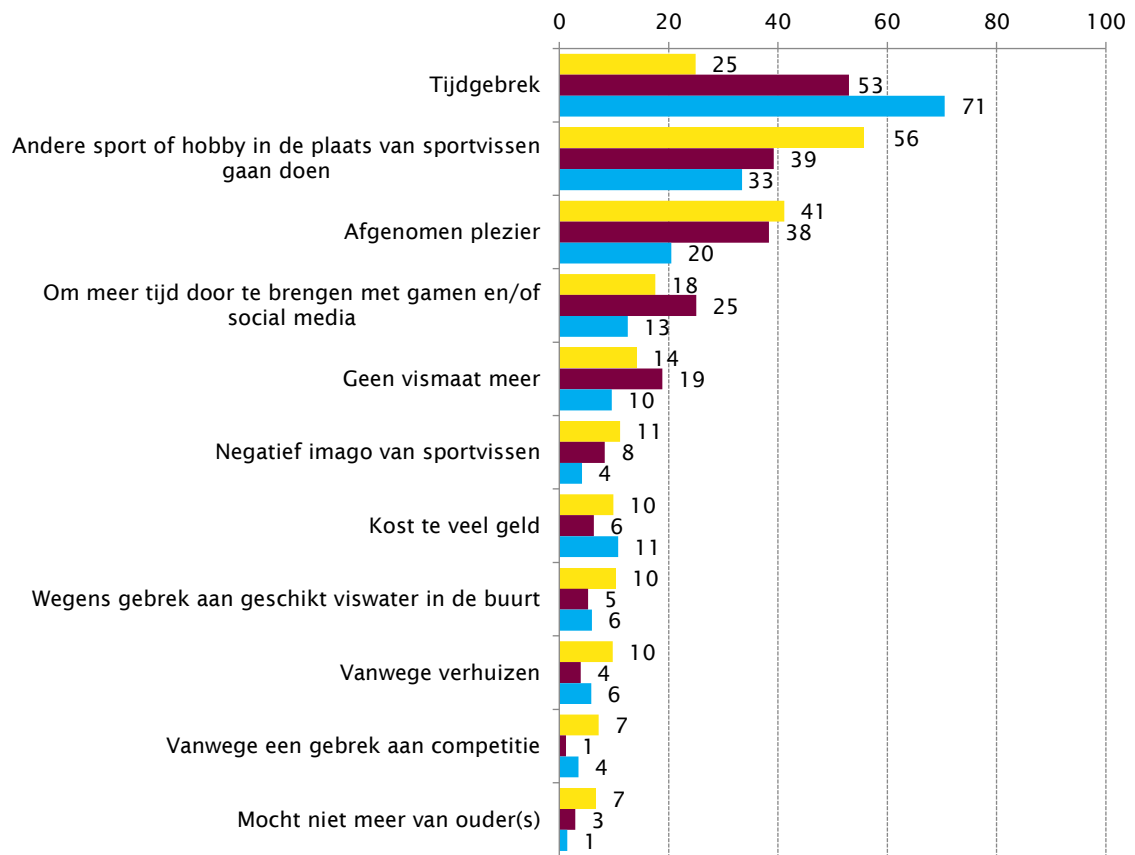

3.2 Waarom stoppen kinderen en jongeren met sportvissen?

De leeftijd van jeugdige sportvissers blijkt van grote invloed te zijn om te stoppen met sportvissen (figuur 3.5). Voor gestopte VISpashouders (16-20 jaar) is tijdgebrek de meest genoemde reden om te stoppen (71%). Dit geldt voor sportvissers in de overgang naar een VISpas (14-15 jaar) ook, maar in mindere mate (53%). Voor de jongste sportvissers is een andere sport of hobby (56%) en/of het afgenomen plezier (41%) de voornaamste reden om te stoppen. Gestopte sportvissers in de overgang naar een VISpas noemen vaker dan de andere groepen (respectievelijk 18%/13% en 14%/10%) dat ze zijn gestopt om meer tijd door te brengen met gamen en/of sociale media (25%) of omdat ze geen vismaat meer hadden (19%). Opvallend is dat de gestopte sportvissers in de overgang naar een VISpas juist minder vaak zijn gestopt omdat vissen te veel geld kost (6%) dan de andere groepen (resp. 10% en 11%), terwijl voor hen de kosten hoger zijn geworden door de overstap van JeugdVISpas naar VISpas. Wanneer de gegevens uit paragraaf 3.1 worden gecombineerd met de gegevens uit deze paragraaf, dan blijken financiële redenen voor 12,5 procent van alle gestopte vissers aanleiding te zijn om de VISpas op te zeggen. Dit percentage verschilt auwelijks per subgroep (13,6% voor JeugdVISpashouders, 10,6% voor overstappers van JeugdVISpas naar VISpas en 13,2% voor VISpashouders).

Opvallend is dat het afgenomen plezier een minder belangrijke reden wordt om met sportvissen te stoppen naarmate langer wordt gevist: 43 procent van de jeugdige sportvissers die 1-2 jaar heeft gevist, is gestopt vanwege het afgenomen plezier; bij de jeugdige sportvissers die 3-5 jaar hebben gevist voor het beëindigen van het lidmaatschap is dit 24 procent. Tijdgebrek wordt daarentegen een belangrijkere reden naarmate langer wordt gevist: dit neemt toe van 43 procent bij 1-2 jaar vissen tot 67 procent bij 3-5 jaar vissen.

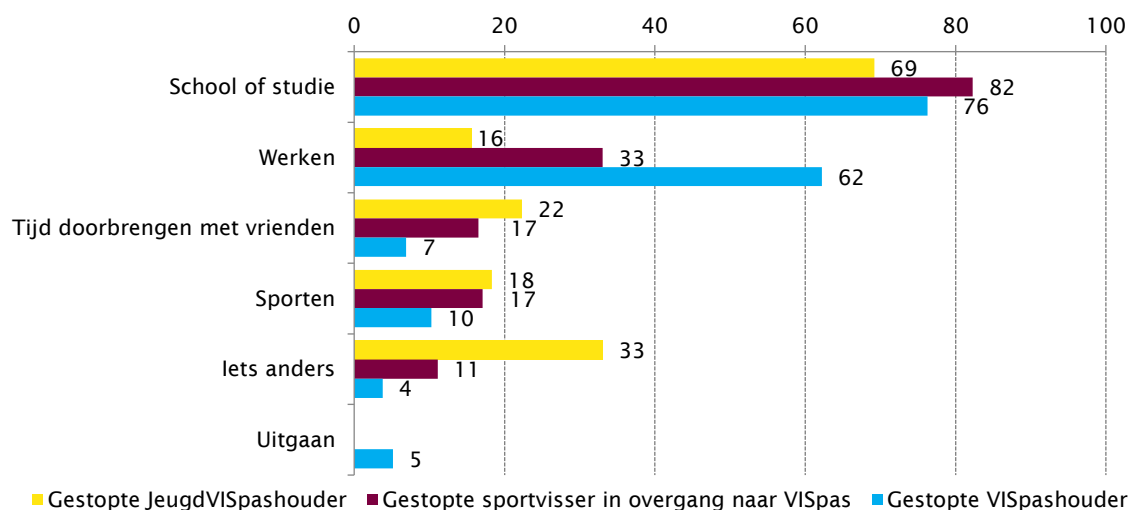
Figuur 3.5 Reden(en) van gestopte JeugdVISpashouders (n=79), gestopte sportvissers in overgang naar VISpas (n=106) en gestopte VISpashouders (n=153) om te stoppen met sportvissen (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

Tijdgebrek

Jeugdige sportvissers die gestopt zijn vanwege tijdgebrek, geven aan dat dit voornamelijk komt doordat ze meer tijd aan school en studie (77%) of werk moeten besteden (48%, figuur 3.6). Gebrek aan tijd door school of studie is met name het geval voor gestopte sportvissers in de overgangperiode van JeugdVISpas naar VISpas (82%), maar is ook voor gestopte VISpashouders (76%) en gestopte JeugdVISpashouders de meest genoemde reden (69%). Werk is met name een activiteit dat voor gestopte VISpashouders tijdgebrek oplevert (62%). Voor gestopte JeugdVISpashouders en gestopte sportvissers in de overgang naar een VISpas zijn andere sporten en tijd doorbrengen met vrienden vaker redenen waardoor ze geen tijd meer hebben voor het vissen dan voor gestopte VISpashouders.

Figuur 3.6 Activiteiten die tot tijdgebrek voor sportvissen leiden (n=169, in procenten, meer antwoorden mogelijk)

Sport of hobby in plaats van sportvissen

Voor vier op de tien gestopte jeugdige sportvissers (40%) was een reden om met sportvissen te stoppen het hebben of krijgen van een nieuwe sport of hobby in plaats van sportvissen. Op de vraag welke sport of hobby in de plaats kwam, geven gestopte sportvissers veel uiteenlopende antwoorden. Frequent genoemde antwoorden zijn voetbal en fitness. Ook wordt opvallend vaak een sport genoemd, een hobby anders dan sporten komt niet vaak voor.

Afgenomen plezier

Jeugdige sportvissers die gestopt zijn vanwege het afgenomen plezier (31%) geven met name aan dat dit komt doordat het vissen niet meer gezellig was (28%) en de vangsten tegenvielen (22%). Andere redenen die sportvissers veelal noemen (51%) zijn het ontwikkelen van andere interesses en vrienden die met vissen zijn gestopt.

Sportvissen kost te veel geld

De kosten die sportvissen met zich meebrengt is voor 9 procent van de jeugdige sportvissers een reden geweest om te stoppen. In de meeste gevallen gaat het hier om de (Jeugd)VISpas die te duur is (93%). Voor 16 procent is het vismateriaal te duur.

Ruim de helft van de VISpashouders betaalden de VISpas niet zelf (53%). 48 procent van de gestopte VISpashouders en 40 procent van de VISpashouders in de overgangperiode betaalden zelf de kosten van de VISpas. Gestopte VISpashouders zouden gemiddeld maximaal 27 euro voor de VISpas willen betalen.

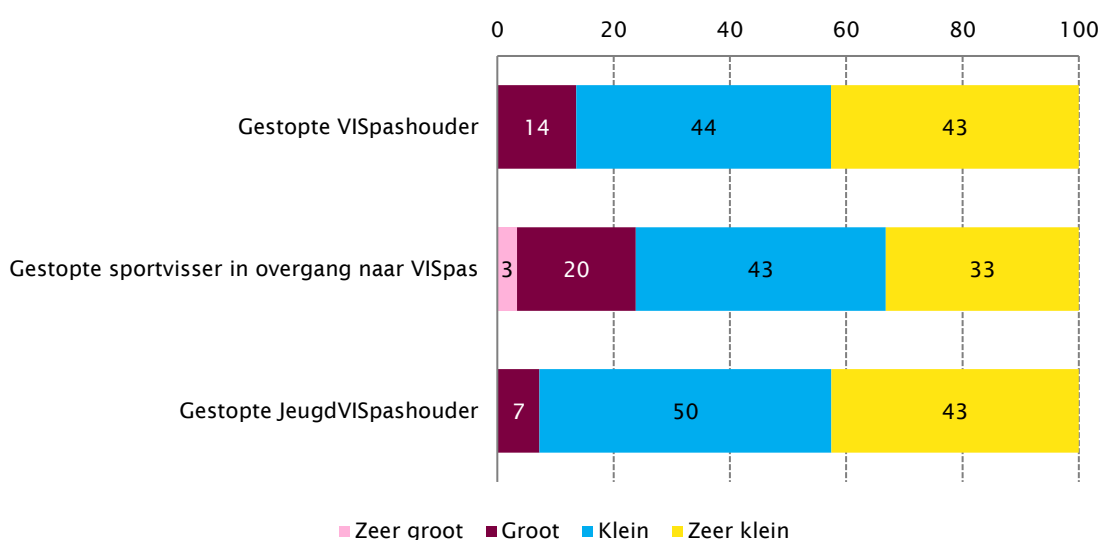
Een negatief imago

Voor 7 procent van de gestopte jeugdige sportvissers was een negatief imago van sportvissen een reden om te stoppen. Twee derde hiervan vindt vissen saai (67%) en 17 procent geeft aan dat vissen niet stoer is.

Sportvissen in de toekomst

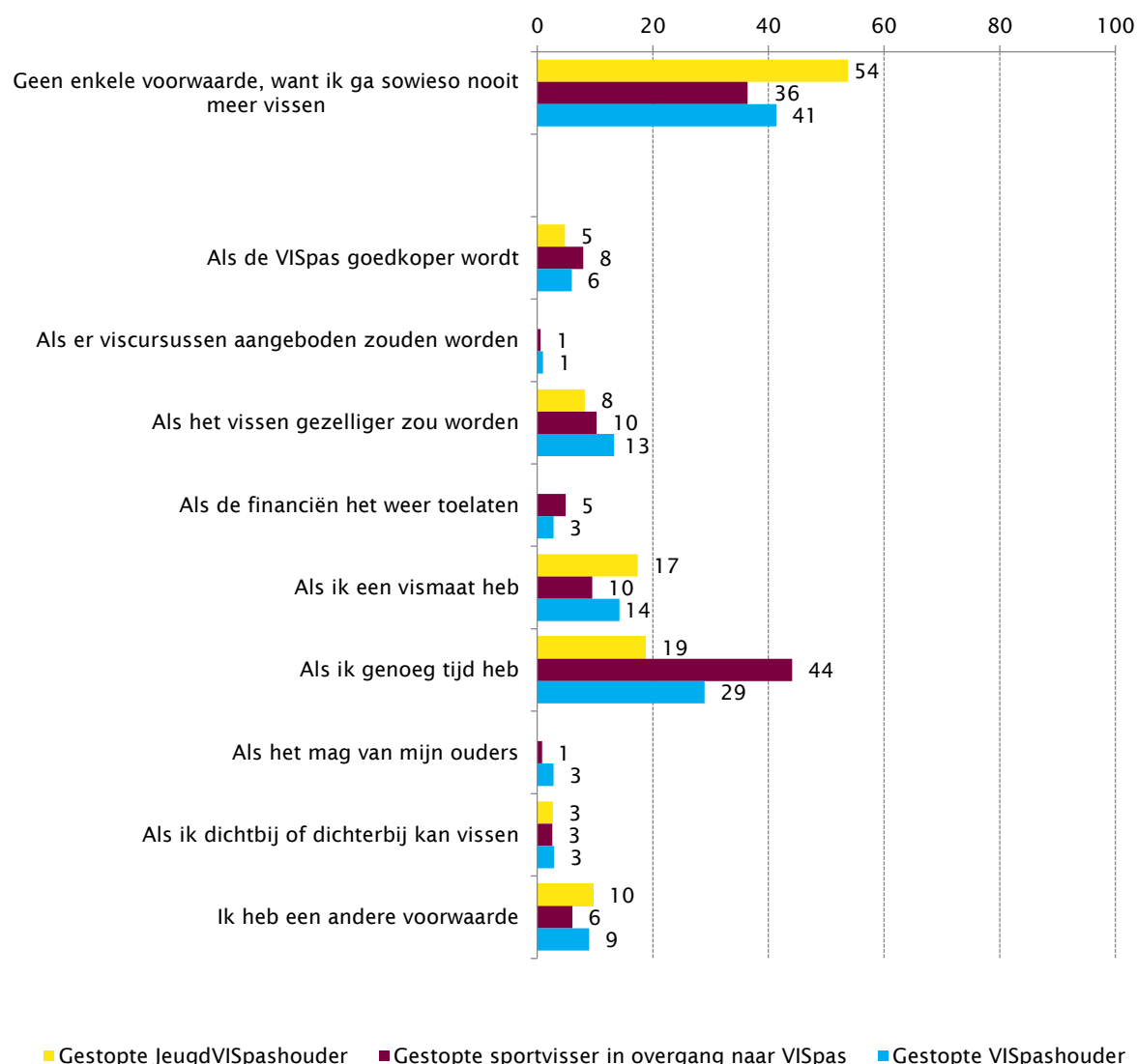
Een overgrote meerderheid van de gestopte JeugdVISpasJeugdVISpashouders (93%), drie kwart van de gestopte VISpashouders (76%) en 87 procent van de gestopte sportvissers in de overgangperiode geven aan dat de kans (zeer) klein is dat zij in de toekomst weer gaan vissen (figuur 3.7). De kans dat in de toekomst weer wordt gestart met sportvissen stijgt naarmate in het verleden langer is gevist: 92 procent van de gestopte jeugdige sportvissers die 1-2 jaar heeft gevist, geeft aan dat de kans om weer te beginnen (zeer) klein is. Bij sportvissers die 3-5 jaar hebben gevist is dit 82 procent en bij sportvissers die 6-10 jaar hebben gevist, is dit 58 procent.

Figuur 3.7 De kans dat gestopte jeugdige sportvissers in de toekomst weer gaan vissen (n=334, in procenten)

Wat betreft voorwaarden om het sportvissen weer in overweging te nemen, geeft 42 procent van de gestopte jeugdige sportvissers aan dat die er niet zijn: zij gaan onder geen enkele voorwaarde weer sportvissen (figuur 3.8). Gestopte JeugdVISpashouders (54%) zijn hier stelliger in dan gestopte VISpashouders in de overgangsfase (41%) en gestopte VISpashouders (36%). Dit betekent dat voor 58 procent van de gestopte jeugdige sportvissers voorwaarden bestaan waaronder ze het vissen weer in overweging zullen nemen. Tijd blijkt de belangrijkste factor te zijn, met name voor gestopte VISpashouders (44%). Daarnaast blijkt een vismaat hebben (13%) en als vissen gezelliger zou worden (11%) belangrijke voorwaarden te zijn.

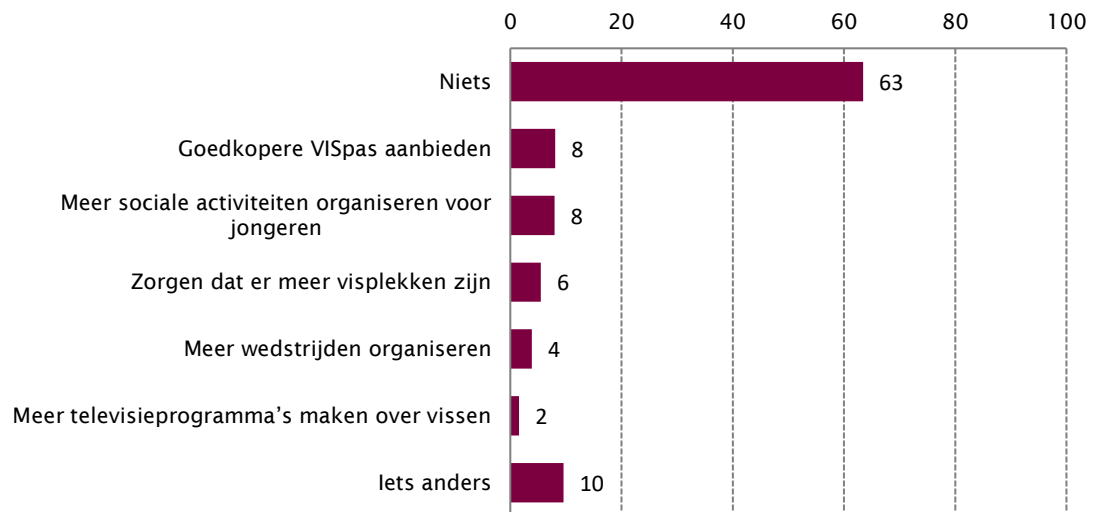
Figuur 3.8 Voorwaarden om het sportvissen weer in overweging te nemen (n=334, in procenten, meer antwoorden mogelijk)

Als de jeugd de baas zou zijn...

Als de gestopte jeugdige sportvissers de baas zouden zijn van Sportvisserij Nederland, zou een ruime meerderheid niets veranderen (63%, figuur 3.9). Een aantal gestopte jeugdige sportvissers zou iets anders dan de genoemde opties veranderen (10%), zoals het afschaffen van de VISpas of het maken van een (gratis) dagpas voor sportvissen. Hierna volgen het aanbieden van een goedkopere VISpas (8%) en het organiseren van meer sociale activiteiten voor jongeren (8%).

Figuur 3.9 De eerste verandering om het vissen voor jongeren leuker te maken, indien gestopte jeugdige sportvissers de baas zouden zijn (n=334, in procenten)

In vergelijking met de recent gestarte jeugdige sportvissers (zie figuur 2.13) willen gestopte jeugdige sportvissers minder vaak iets veranderen. Alle genoemde opties worden door recent gestarte jeugdige sportvissers minder vaak genoemd. Recent gestarte jeugdige sportvissers willen vooral meer visplekken (18%) en meer sociale activiteiten voor jongeren (14%) dan gestopte jeugdige sportvissers (8%).

4. Conclusie

Jeugdige sportvissers vissen met name voor de gezelligheid of sociale contacten die vissen met zich meebrengt, om de spanning van het vangen van een vis en om tot rust te komen. Onderscheid kan worden gemaakt tussen jeugdige sportvissers die alleen vissen, waarvoor rust het belangrijkste motief is, en jeugdige sportvissers die samen vissen, waarvoor gezelligheid en sociale contacten het belangrijkste motief is. Jeugdige sportvissers zijn over het algemeen tevreden. Slechts enkelen overwegen volgend jaar met vissen te stoppen. Het zijn de jeugdige sportvissers die minder dan een jaar vissen die het minst zeker zijn dat ze het lidmaatschap zullen continueren. Het is dus van belang om jeugdige sportvissers die net met vissen zijn begonnen aan het vissen te binden. De hengelsportvereniging zou hier meer op kunnen inspelen door passende activiteiten te organiseren. 73 procent van de jeugdige sportvissers die minder dan een jaar vist, gaat nooit naar activiteiten, terwijl 58 procent aangeeft dit wel leuk te vinden. Jeugdige sportvissers zijn over het algemeen sociale en leergierige sporters. Ze willen graag aan meer activiteiten deelnemen om beter te leren vissen, om aan wedstrijden mee te doen en om andere vissers te ontmoeten. Dit maakt sportvissen voor vele VISpashouders, en met name voor JeugdVISpashouders, nóg leuker.

Naarmate jonge sportvissers langer vissen, overwegen zij minder om met sportvissen te stoppen. Met name de eerste twee jaar zijn cruciaal voor het behoud van jonge sportvissers. Het binden van jonge sportvissers aan het sportvissen is echter moeilijk. Tijdgebrek is de voornaamste reden voor VISpashouders en sportvissers in de overgangsfase van JeugdVISpas naar VISpas om met sportvissen te stoppen. Jongeren zijn met name veel tijd kwijt aan werk en studie. Daarnaast moet sportvissen voor met name JeugdVISpashouders concurreren met andere sporten en hobby's waar jongeren ook tijd aan willen spenderen. Het is Sportvisserij Nederland aan te raden om in te zetten op het voor jongeren gezelliger en leuker maken van vissen waardoor jonge sportvissers intrinsiek gemotiveerd raken om te vissen. De gestopte sportvissers blijken veelal te hebben gevist vanwege vrienden en familieleden die ook visten, terwijl recent gestarte vissers met name vissen vanwege de rust en de spanning die het vangen van een vis met zich meebrengt. Het lijkt hierdoor dat sportvissers die vissen vanwege vrienden en familieleden eerder geneigd zijn om te stoppen met vissen dan sportvissers die intrinsiek aangetrokken zijn tot het vissen vanwege de spanning en de rust die het vissen met zich meebrengt.

Het verlagen van de prijs van de (Jeugd)VISpas zal op basis van dit onderzoek niet tot het gewenste effect van meer (jeugd)leden leiden. Sportvisserij Nederland kan zich daarentegen beter inzetten op het enthousiasmeren van de jeugd voor het sportvissen. Persoonlijke begeleiding met aandacht voor techniek kan de intrinsieke motivatie, en dientengevolge het behoud van deze jonge sportvissers, doen stijgen. Uit Van der Roest & Davids (2017) blijkt dat drie kwart van de sportvissers bereid is om minder ervaren vissers op weg te helpen. Met name ervaren sportvissers, maar ook de jongeren zelf, staan open om dit voor de jeugd te doen. Een traject waarbij ervaren sportvissers jongeren in hun beginjaren bij het sportvissen begeleiden, coachen en enthousiasmeren, is een goede en goedkope manier om jongeren meer aan het sportvissen te binden.

Vanuit de sportwereld is het belang van trainers in het sportplezier van de jeugd al vaker aangetoond. Trainers en coaches moeten in staat zijn om (sport)technieken goed bij te brengen en binnen een trainingsgroep een goed (pedagogisch) klimaat na te streven. Voor Sportvisserij Nederland is het dan ook van belang in te zetten op ervaren vissers die hun techniek op een enthousiasmerende manier kunnen overbrengen. Het verdient daarbij de aanbeveling om in (kleine) groepen met kinderen en jongeren te

werken, in plaats van op individuele basis. Op die manier kan het sociale karakter van het vissen worden versterkt, iets waar de kinderen en jongeren volgens dit rapport nadrukkelijk naar op zoek zijn.

5. Methoden

Om een goed beeld te krijgen van de start- en stopredenen van jeugdige vissers, zijn door het Mulier Instituut en Sportvisserij Nederland twee vragenlijsten opgesteld. De eerste vragenlijst is afgenomen onder 507 recent gestarte jeugdige sportvissers (motieven om te starten met vissen) en de tweede vragenlijst is afgenomen onder 504 gestopte jeugdige sportvissers (motieven om te stoppen met vissen). De vragenlijsten zijn telefonisch afgenomen door het bedrijf Research2Evolve. Bij (ex-)leden tot en met 14 jaar zijn ouders gevraagd de antwoorden te geven door de ogen van hun kind (tenzij ouders toestemming gaven om het kind zelf te bevragen). Vanaf 15 jaar zijn de jongeren zelf bevraagd. De gegeven antwoorden zijn door de interviewers ingevoerd en aan het Mulier Instituut is een compleet databestand aangeleverd.

In het gebruikte ledenbestand bestond het totaal aantal jeugdleden dat 1) in Nederland woont, 2) een leeftijd vanaf 5 tot en met 20 jaar heeft, en 3) recentelijk gestart of gestopt is met een JeugdVISpas / VISpas (en ook geen andere vergunningen heeft) uit 41.413 individuen. Hiervan waren van slechts 23.733 leden telefoonnummers beschikbaar.

De vragenlijst voor recent gestarte jeugdige vissers is afgenomen bij 316 kinderen met een JeugdVISpas (< 14 jaar) en 191 jongeren met een VISpas (14-20 jaar). De vragenlijst voor gestopte leden is afgenomen bij 113 kinderen die gestopt zijn met een JeugdVISpas (< 14 jaar), 232 jongeren die in de overgang van JeugdVISpas naar VISpas (14- en 15-jarigen) zaten en 159 jongeren die een VISpas hadden (16-20 jaar). In totaal zijn 1.011 jeugdige (ex-)sportvissers telefonisch ondervraagd.

Weging

Om te zorgen dat de steekproef representatief is voor de hele populatie, is gekozen voor een celweging. Voor elke subgroep is gewogen voor leeftijd (oud versus jong) en stedelijkheid (stedelijk versus minder stedelijk). Voor deze factoren is gekeken hoe de verhoudingen binnen de populatie en binnen de steekproef zijn. Indien de verhouding gelijk is, wordt de weegfactor 1. Bij oververtegenwoordiging van de steekproef kreeg elke persoon in die groep een weegfactor onder 1, bij ondervertegenwoordiging hoger dan 1. Hierdoor tellen genoemde antwoorden respectievelijk minder of meer mee, waardoor de steekproef representatief is voor de populatie.

Tabel 5.1 Populatiekenmerken Sportvisserij Nederland voor weging (in procenten)

		Populatie		Steekproef	
		Jong ²	Oud ³	Jong	Oud
Gestarte JeugdVISpashouder	Stedelijk	22,9	29,5	25,6	29,7
	Minder stedelijk	20,5	27,1	21,2	23,4
Gestarte VISpashouder	Stedelijk	28,1	21,4	30,4	22,0
	Minder stedelijk	29,3	21,3	30,9	16,8
Gestopte JeugdVISpashouder	Stedelijk	13,5	42,0	12,2	40,9
	Minder stedelijk	10,5	34,1	7,8	39,1
Gestopt in overgang naar VISpas	Stedelijk	21,4	30,7	22,2	24,7
	Minder stedelijk	18,0	60,6	24,1	29,0
Gestopte VISpashouder	Stedelijk	31,4	19,2	35,9	15,4
	Minder stedelijk	31,3	18,1	32,1	16,7

Tabel 5.2 Populatiekenmerken Sportvisserij Nederland voor weging (in procenten)

		Populatie	Steekproef
Gestarte JeugdVISpashouder	Man	92,4	93,3
	Vrouw	7,6	6,7
Gestarte VISpashouder	Man	92,6	92,8
	Vrouw	7,4	7,2
Gestopte JeugdVISpashouder	Man	92,4	91,2
	Vrouw	7,6	8,8
Gestopt in overgang naar VISpas	Man	93,8	95,6
	Vrouw	6,2	4,4
Gestopte VISpashouder	Man	95,9	96,1
	Vrouw	4,1	3,9

² (Gestopte) JeugdVISpashouder: jong is leeftijd t/m 9 jaar, (gestopte) VISpashouder: jong is leeftijd 14 t/m 17 jaar

³ (Gestopte) JeugdVISpashouder: oud is leeftijd 10 t/m 13 jaar, (gestopte) VISpashouder: oud is leeftijd 18 t/m 20 jaar

Tabel 5.3 Regionale verdeling respondenten Sportvisserij Nederland voor weging (in procenten)

		Populatie	Steekproef
Gestarte JeugdVISpashouder	Noord	12,5	11,4
	Oost	30,7	25,3
	West	40,2	49,1
	Zuid	16,6	14,2
Gestarte VISpashouder	Noord	19,4	18,3
	Oost	28,9	27,7
	West	31,6	34,6
	Zuid	20,1	19,4
Gestopte JeugdVISpashouder	Noord	9,5	8,0
	Oost	36,3	38,9
	West	37,6	37,2
	Zuid	16,6	15,9
Gestopt in overgang naar VISpas	Noord	12,6	8,2
	Oost	33,6	37,7
	West	34,8	32,7
	Zuid	19,0	21,4
Gestopte VISpashouder	Noord	16,7	13,8
	Oost	27,4	25,0
	West	37,5	44,4
	Zuid	18,4	16,8

Analyse

De analyse is gedaan via SPSS. Voor elke vraag zijn gegeven antwoorden uitgesplitst in de genoemde subgroepen, geslacht, aantal jaren vissen/gevist, aantal jaren (Jeugd)VISpas (gehad) en met wie wordt gevist. Indien significant, zijn gevonden verschillen op deze factoren in de rapportage benoemd.

Literatuur

Hammen, T. van der (2016). *Niet gepubliceerde resultaten verkregen via Wageningen Marine Research*. Persoonlijke communicatie Remko Verspui (Sportvisserij Nederland) en Tessa van der Hammen.

Sportvisserij Nederland (2016). *Discussie leeftijdsgrenzen en prijsstelling visdocumenten voor de jeugd*. Agendapunt 4, 12de (extra) Algemene Ledenvergadering Sportvisserij Nederland, Bilthoven, 23 november 2016.

Sportvisserij Nederland (2017). *Wat kost een vispas?* Geraadpleegd op 11 oktober 2017 van <http://www.sportvisserij nederland.nl/vispas/>.

Roest, J. van der & Davids, A. (2017). *Wat wil de sportvisser? Een onderzoek naar de wensen en behoeften van aangesloten sportvissers in Nederland anno 2016*. Utrecht: Mulier Instituut.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl